

Indhold

Side 1

Demokrati i aktion

Side 3

Så kom lovforslaget endelig!

Side 4

Det gode liv!
...findes det i boligbyggeri?

Side 5

Mangfoldige opgaver som
pædagogisk konsulent

Side 6

Hvordan hjælper man sit barn
til at blive tosproget?

Side 7

Guldalder i undervisningen
-på besøg på AROS

Side 8

Sprogcentrets mange stemmer

Her finder du os

Valgmøde i kantinen, hvor sprogskolens kursister havde lejlighed til at møde et panel bestående af 7 lokale politikere, der alle stillede op som kandidater til kommunalvalget.

Stor politisk nysgerrighed blandt eleverne

Demokrati i aktion

Af sproglærerne Mike Merrington og Birger Sørensen

Onsdag den 6. november 2013 kunne man få en ægte oplevelse af demokrati i aktion på Sprogcenter Vejle. Denne formiddag var der nemlig valgmøde i kantinen, hvor sprogskolens kursister havde lejlighed til at møde et panel bestående af 7 lokale politikere, der alle stillede op som kandidater til kommunalvalget. Valgmødet var afslutningen på et 3 ugers "demokrati-forløb", hvor en gruppe på 28 af sprogskolens kursister fra 21 forskellige lande med forskellige politiske og demokratiske erfaringer og traditioner havde arbejdet med emnet demokrati og menneskerettigheder.

Undervisningsforløbet blev udviklet for 3 år siden af to af Sprogcenterets sproglærere, Mike Merrington og Birger Sørensen, og var Danmarks bidrag til et tværopøisk Grundtvig-finansieret udviklingsprojekt "Together4 Human Rights". Sprogcenter Vejle samarbejdede med 4 lignende europæiske voksenundervisningsinstitutioner i hhv. Tyskland, England, Slovakiet og Italien. Formålet var at udvikle et grundkoncept for, hvordan det europæiske demokratibegreb bedst kunne formidles til indvandrergrupperne via deres andetsprogsundervisning. Resultaterne af dette udviklingsarbejde blev efterfølgende stadfæstet i en EU "10-punktsplan" for demokratiundervisning. Princippet heri danner basis for sprogskolens egne undervisningsforløb, der siden er blevet afholdt hvert halve år på tværs af danskuddannelserne.

Salen var fyldt til bristepunktet med skolens kursister, som interesseret lyttede til de lokale politikere.

Politikerpanelet, der rummede både nuværende "byrødder" og nye lokalpolitiske aspiranter, var inviteret til debatmøde af dette halv-års "demokratikursister", der således fik afsluttet deres forløb med et tilbud sammen med skolens øvrige kursister om at opleve det danske "nærdemokrati" i aktion.

På dagen var salen fyldt til bristepunkt med skolens kursister. Efter der var blevet budt velkommen af Coleen, blev debatten skudt i gang med en hurtig præsentationsrunde, hvor de indbudte politikere hver fik 3 minutter til at præsentere sig selv og partiets ståsted i det lokale politiske landskab. Kursisterne fulgte nøje med i, hvad der blev sagt under oplæggene, og da runden var ovre, skortede det ikke på spørgsmål til panelet fra forsamlingen. Spørgelysten handlede om alt fra landets trafikpolitik og togbroen over fjorden til de mere personlige indfald, som f.eks. hvor svært det kan være for selv højtuddannede indvandrere at finde arbejde, modersmåls-undervisning, retten til at bære tørklæde og hvorfor man egentligt ikke tildele integrations- og undervisningsarbejdet flere ressourcer, hvis målet er, at alle skal have lige muligheder for at komme i arbejde så hurtigt som muligt.

Politikerpanelet, der rummede både nuværende "byrødder" og nye lokalpolitiske aspiranter.

Debatten gik så livligt, at den halvanden time, der oprindeligt var afsat til mødet, hurtigt blev til en time og tre kvarter. Til sidst måtte man stoppe – ikke mindst, fordi mange af kursisterne skulle videre på arbejde, når undervisningsdagen var omme.

Coleen fik sagt pænt tak til vores politiske gæster på kursisternes vegne, og alle var enige om, at det havde været en udbytterig oplevelse. Ikke mindst politikerne gav udtryk for, at det havde været en god oplevelse at mærke, hvor velinformerede og samfundsengagerede sprogskolens kursister er. Oplevelsen var faktisk så god, at panelet kom med et spontant tilbud om at komme igen og deltage i lignende oplysningsarrangementer. Sprogcenter Vejle har med glæde taget imod tilbuddet og har indgået den aftale, at hvert demokratiforløb fremover vil blive afsluttet med et "borgermøde" på skolen. Der vil derfor være mulighed for også kommende demokratikursister at gå i dialog om dagsaktuelle emner med de lokale politiske repræsentanter.

SPROGCENTERVEJLEFREDERICIA ...i dialog

Kolofon

Redaktion: Anne-Marie Hatami-Rezania, Marian Jensen, Birger Sørensen, Elna Leth Pedersen og Dorthe Nielsen (ansvarshavende).

Layout: Niels Dalager · Tryk: JTO-ELBO Grafisk · Oplag: 500

Abonnement:

... i dialog er et nyhedsbrev fra Sprogcenter Vejle og Fredericia, der informerer om sprogcentrets aktiviteter.

... i dialog udkommer fire gange om året. Du kan abonnere på en elektronisk udgave af nyhedsbrevet ved at maile til sprogcentret@vejle.dk og komme på maillisten.

Så kom lovforslaget endelig!

Af Dorthe Nielsen, forstander

Lovforslaget, som ses her på siden, blev fremsat den 13. november og træder i kraft 1. januar 2014. Det er lovforslag L 70 fra Beskæftigelsesministeriet, der skal vedtages i Folketinget, inden det går på juleferie.

Med dette lovforslag er man fra politisk hold igen inde og ændre ved lovgivningen om danskundervisning for voksne udlændinge. Lovforslaget er et resultat af en politisk aftale mellem regeringspartierne og Enhedslisten og er omtalt som en klar besparelseslov. Formålet med ændringerne i loven, som gælder danskundervisning, er at spare kroner på danskundervisningen i 2014 og følgende år.

Og i disse tider, hvor vi alle skal spare, er det selvfølgelig helt naturligt, at også danskundervisningen må holde for. Men det kan jo gøres mere eller mindre elegant.

Den foreslåede lovændring betyder, at man opbygger to parallelle danskundervisningssystemer. Dels beholder man den nuværende danskuddannelsesmodel med 3 danskuddannelser på hver 6 moduler og med statskontrollerede prøver. Dels opbygger man en ny søjle af danskundervisningstilbud for arbejdsmigranter, au pair

personer og udenlandske studerende; denne søjle består af begynderundervisning i 250 timer fordelt på 5 forløb a 50 timer. Når disse 5 forløb er gennemført, kan man fortsætte på den almindelige Danskuddannelse i yderligere 3 år.

Disse to parallelle danskundervisningstilbud har to forskellige finansieringsformer – for at gøre det hele endnu mere kompliceret. Danskuddannelse finansieres ved modultakster eller snarere halve modultakster, en halv modultakst når kursisten starter på et modul og en halv modultakst, når kursisten består modultesten og afslutter modulet. Det nye danskundervisningsforløb skal finansieres med en timepris på 90 kr. pr. kursist pr. time i 2010-niveau. Her skal vi bruge biografbilletprincippet: betal for 50 lektioner ved start, og hvis du forlader forløbet, inden det er slut, er det bare ærgerligt; du får ikke

pengene tilbage. Jeg skal her indskyde, at det ikke er kursisten selv, der betaler, det er bopælskommunens Jobcenter. Efterfølgende vil Jobcentret få 50 % refunderet fra staten. Ja, helt enkelt er det ikke; der opereres med forskellige målgrupper, og der opereres med forskellige finansieringsformer, og der opereres med forskellige mål. Det er vigtigt at holde tungen lige i munden. Vore IT-systemer skal tilrettes, så vi ikke ender i kaos. Men det er svært for IT-levereandørerne at sætte arbejdet i gang, når loven ikke er endelig vedtaget, og det skal fungere fra dag 1 i det nye år.

Når der ændres i Danskundervisningen ved lov, forventer de fleste nok, at der fremsættes ændringer i Danskuddannelsesloven direkte. Men i dette tilfælde er det virkelig pakket langt væk, for lovforslaget hedder: *Forslag til Lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring mv., lov om aktiv beskæftigelsesindsats og flere andre love.* Det er lidt svært at se, at § 5 handler om en ændring af lov om danskuddannelse for voksne udlændinge.

Årsagen til, at ændringen gemmer sig i dette lovforslag, er, at ved forhandlingerne om den nye midlertidige arbejdsmarkedsydelse blev noget af finansieringen hertil fundet i midler til danskuddannelse.

Og at det er en besparelseslov, lægges der ikke skjul på; det forventes, at man sparer mange millioner på kursister, der stopper, inden de har fuldført de 250 timers begynderundervisning. Man regner dermed også med, at ikke nær så mange kursister vil fortsætte på danskuddannelsen, hvorfor der også spares her. Og tillige regner man med, at mange af de udenlandske studerende på de 250 timer vil være nået meget langt, således at de kun skal have nogle få moduler på Danskuddannelsen.

Selvfølgelig skal også danskundervisningen underlægges besparelser, men kunne det ikke være gjort på en enklere og elegantere måde? Og så ville det altså være rart, om lovgivningen var på plads i god tid inden ikrafttræden.

L 70 Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og flere andre love.

(Midlertidig arbejdsmarkedsydelse, indsatsen for modtagere af midlertidig arbejdsmarkedsydelse, sikring af ret til syge- og barseldagpenge, målretning af danskuddannelsesstilbud m.v.)

Af Beskæftigelsesminister
[Mette Frederiksen \(S\)](#)

Samling: 2013-14
Status: 1. beh./Henvist til udvalg

Om lovforslaget

Sagsgang
Fremsat 13-11-2013
1. behandlet / henvist til udvalg 22-11-2013
På dagsorden 13-12-2013
3. behandling planlagt til 17-12-2013
[Se hele tidsplanen](#)

Ministerområde
Beskæftigelsesministeriet

Resumé
Lovforslaget indeholder bl.a. følgende elementer:

- Ny midlertidig arbejdsmarkedsydelse til et fuldtidsforsikret medlem af en arbejdsløshedskasse, hvis pågældende opbruger retten til dagpenge fra den 6. januar 2014 til og med den 3. juli 2016 eller opbruger retten til uddannelse og særlig uddannelsesydelse efter lov om uddannelsesordning for ledige, som har opbrugt deres dagpengere, fra den 30. december 2013 til og med den 5. januar 2015.
- Den midlertidige arbejdsmarkedsydelse udgør 60 pct. af højeste dagpengeniveau for ikkeforsørgere og 80 pct. af højeste dagpengeniveau for forsørgere. Arbejdsmarkedsydelsen er ikke afhængig af ægtefælleindkomst og familieformue.
- En aktiv indsats til modtagere af midlertidig arbejdsmarkedsydelse. Det foreslås, at disse har ret og pligt til en aktiv indsats i form af virksomhedsrettede tilbud senest efter 4 uger på midlertidig arbejdsmarkedsydelse.
- Sikring af ret til syge- og barseldagpenge for modtagere af midlertidig arbejdsmarkedsydelse.
- Justering af danskuddannelse for voksne udlændinge.
- Udskydelse af tilbud om seniorjob og udskydelse af overgang til efterløn.

Det gode liv!

... findes det i almennyttigt boligbyggeri ?

Af Åse Thielsen, sproglærer

Det første billede af Medborgerhuset i Korsbærparken, 2012/13

I den vestlige del af Fredericia ligger Korsbærparken - et socialt boligbyggeri med ca. 550 lejligheder, der blev opført engang i 1960'erne. Kører man blot forbi og nøjes med at kaste et hurtigt blik på området, ligner det til forveksling andre sociale boligkomplekser, lidt gråt og trist - og uden synlige tegn på "det gode liv".

Som underviser i dansk for områdets mange nydanskere har jeg fået mulighed for at komme ind bag facaden, og det har været en utrolig spændende og berigende oplevelse.

Danskundervisningen foregår i det nye medborgerhus, som stod færdig i 2012.

Medborgerhuset

- det fysiske omdrejningspunkt for et hav af aktiviteter

Når man træder ind i Korsbærparkens medborgerhus, fornemmer man straks, at her foregår en masse gode aktiviteter - uanset om det er morgen eller aften, emmer stedet af positiv energi, og de folk, man møder, er smilende og imødekomende, uanset alder og herkomst.

Medborgerhuset er nyt og lækkert indrettet, bl.a. med en hyggelig café, der samtidig er bibliotek. Der er aktivitetsrum for både børn, unge og ældre og multirum i forskellige størrelser - så rammerne er absolut i orden. Men det er alligevel ikke det alene, der er årsagen til den gode stemning, man bliver indhyllet i.

Den gode stemning bliver skabt af engagerede beboere, der flittigt bruger de muligheder, stedet byder på. Det styrker fællesskabet og den generelle trivsel og er med til at forebygge de boligsociale problemer, man så ofte ser i de almene boligkomplekser.

Det er mit indtryk, at man generelt møder talstærkt op - uanset om det er til sprogundervisning, motion, jobsøgningskurser, internetkurser, i den sundhedsfremmende beboer-gruppen, i vejledningsbutikken, eller andre af de mange aktiviteter stedet byder på - i erkendelsen af at fællesskab er godt, berigende og med til at gøre den enkelte glad og velfungerende. Men tingene er ikke bare kommet af sig selv.

Områdesekretariatet

Områdesekretariatet har til huse i beboerhuset. I sekretariatet sidder der en håndfuld engagerede medarbejdere. Bl.a. en uddannelseskonsulent og en repræsentant fra Jobcenter Fredericia. Her står døren altid åben, medarbejderne er synlige, de signalerer tilgængelighed, menneskelighed, begejstring, dynamik, vision og er altid villige til at gi' en hjælpende hånd.

I områdesekretariatet bliver der gjort en massiv indsats på mange områder:

- Man arbejder på at gøre vejen til uddannelse og arbejdsmarkedet så kort som mulig. Der står en beskæftigelseskonsulent og en uddannelseskonsulent til rådighed, og lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner involveres, bl.a. Sprogcenter Fredericia.
- Der bliver taget hånd om særligt sårbare beboere - ensomme, familier med kritiske sygdomme tæt inde på livet, flygtninge med traume problemer, samt andre med behov for særlig hjælp på den ene eller anden måde bliver spottet og hjulpet med de midler, der står til rådighed.
- Der er etableret en særlig klub for børn i alderen 8-12 år. Der er tilknyttet en pædagog, og klubben har åben hver

Mangfoldige opgaver som pædagogisk konsulent

Af Karen-Lise Linnet

Historiens måske første sprogtest resulterede i en nedslagning af 42.000 flygtninge. Gileaditternes erobring af efraimitternes land sendte et helt folk i landflygtighed. Da flygtningene forsøgte at vende tilbage til deres land, blev de holdt tilbage. De gileadittiske soldater standsede alle, der ønskede at krydse grænsen ind til deres nyligt erobrede territorium. Det undervungne folk måtte for enhver pris identificeres og elimineres. Efraimitterne fornægtede deres sande identitet for at overleve. Men en sprogtest fældede dem. Udtalen af "sjobolet" afslørede dem, og konsekvensen var fatal.

Det at klare eller ikke at klare en sprogtest har stadig stor betydning i dag. Vi har på Sprogcenter Vejle og Fredericia et ansvar for at gøre alt, hvad vi kan, for at hjælpe vores kursister med at tilegne sig det danske sprog.

Visitation

Sproget - som nøglen til at skabe sig et nyt og godt liv i Danmark - er omdrejningspunktet for den første samtale med kursisten: visitations-samtalen. Her interviewes kursisten om skolegang, uddannelse og erhvervs erfaring fra hjemlandet for at finde det helt rigtige tilbud på danskundervisning. Kursisten bliver indplaceret på den danskuddannelse og det modul, hvor kursisten vil profitere mest muligt af undervisningen.

Modultestning

Vi skal sikre os, at vores kursister tilegner sig det sproglige niveau, som skal honoreres ved den statskontrollerede prøve, der afslutter skolegangen på enten Danskuddannelse 1, 2 eller 3. Det er testerens opgave løbende gennem modultestsystemet at evaluere progressionen i kursistens mundtlige sprogtiltægnelsesproces frem til den afsluttende prøve. Modultesteren har et stort ansvar for at gennemføre modultestene ud fra ministerielle krav om valide og autentiske tests. Kursisternes resultat af testene og udbytte af danskundervisningen har overordentlig stor betydning for deres fremtid på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet og deres deltagelse som aktive medborgere i det danske samfund.

Samarbejdspartnere

Kursisterne på Sprogcenter Fredericia henvises primært af Fredericia

Faktaboks

Navn: Karen-Lise Linnet

Alder: 38 år

Uddannelse: Cand. Mag og underviser i dansk som andetsprog

Arbejdsopgaver: Modultester, visitation og skolens daglige drift

kommune. Det gode samarbejde, som består af en tæt kontakt med sagsbehandlerne især i forbindelse med beståede modultest, registrering af fravær, kursister med specielle behov og praktikforløb, er af ovenud stor betydning for os. Effektiviteten i hurtige tilbagemeldinger og aftaler om videre procedure i enkeltsager giver kursisterne de bedste muligheder for at gennemføre deres danskuddannelse. Med Integrationsnet, der hjælper nyligt ankomne flygtninge til at få en god start i Danmark, har vi ligeledes et tæt samarbejde. Vores samarbejde skal sikre, at nye borgere i kommunen hurtigst muligt påbegynder og fastholder danskundervisningen på sprogcentret.

Den daglige drift

Den daglige drift af afdelingen i Fredericia indebærer mange og meget forskelligartede opgaver. Kontakten med kursister, undervisere, kollegaer i Vejleafdelingen, samarbejdspartnere, frivillige og udefrakommende henvendelser fylder en stor del af hverdagen. En pædagogisk, åben og positiv indstilling til kommunikation og samarbejde er en selvfølge. På kontoret prioriterer vi service og imødekommehed meget højt. De administrative og it-orienterede opgaver kan for en læreruddannet til tider være lidt af en udfordring. Problemløsning af mere praktisk karakter er ligeledes en del af hverdagen. En kopi-maskine der strejker, et utæt tag, politianmeldelse af knuste ruder, afholdelse af eksterne kurser eller måske værst af alt: kaffemaskinen, der går i stykker!

Disse opgaver har jeg siden august måned varetaget som pædagogisk konsulent. Mangfoldigheden og forskelligheden af både pædagogiske og administrative opgaver er netop det, der gør dette arbejde så spændende. Men først og fremmest er det et velfungerende samarbejde med professionelle kolleger og eksterne samarbejdspartnere, der giver den store arbejdsglæde - selv når kaffemaskinen strejker.

Den årlige fest for frivillige afholdes i Medborgerhuset.

dag fra kl. 17 til 20. Klubben har sit eget aktivitetsrum i Medborgerhuset.

Der er sundhedsprojekter med tilbud til alle aldersgrupper:

- For de yngste er der mulighed for at komme på fodboldskole om sommeren
- Der er motionstilbud til ældre, fx stoledans
- Der er særlige zumba- og svømmehold for kvinder

Listen over aktiviteter er slet ikke udtømmende - at stable alt det og meget mere på benene, kræver en masse frivillige. De gør en kæmpe indsats for deres boligområde.

Korskærparken er et godt eksempel på, at sammen kan man mere... og at "det gode liv" findes, der hvor engagementet er. Måske er det der, man skal bo, når man ikke længere orker have og villa, men stadig har lysten til at være socialt aktiv.

Hvordan hjælper man sit barn til at blive tosproget?

Af sprog lærer Birgitte Lebech Pépin

Nu - efter to artikler med henholdsvis forsøg på at definere tosprogethed og argumenter for, at et ekstra sprog er en gevinst for børn – kommer jeg ind på, hvordan forældrepar med forskellige modersmål kan vælge at håndtere situationen.

En-person-et-sprog-princippet

I min egen familie var det sådan, at da vores ældste søn, Emil, blev født, gav det næsten sig selv, hvordan familiens sprog mønster måtte være; i første omgang blev der ikke tænkt dybe tanker over det. Emils far havde kun boet kort tid i Danmark, og hans danske var ikke ret udviklet endnu. Med mig talte han fransk, og det faldt mest naturligt for ham også at tale fransk til Emil. Selv havde jeg bestemt, at jeg ville tale dansk, mit modersmål, med Emil. Hvilket helt i begyndelsen faktisk føltes lidt akavet! Et spædbarn svarer jo ikke, derfor var det underligt at tale et andet sprog end hjemmets vanlige sprog, når Emils far var til stede. Ret hurtigt kom dette nu alligevel til at virke naturligt.

Sprog mønstret i vores lille tosprogede familie kalder man i lingvistikken UPUL (une-personne-une-langue/en-person-et-sprog). Betegnelsen stammer fra den franske lingvist Jules Ronjat, hvis søn, Louis, blev født i 1908 i Wien af en tysktalende mor, og hvis tosprogede udvikling Ronjat har beskrevet i 1913. Hos familien Ronjat lå sprog mønstret ufravigeligt fast, så moderen, og tyendet, altid og kun, talte tysk med lille Louis, mens faderen udelukkende talte fransk.

Successiv tosprogethed

I nogle tværkulturelle familier vælger man i de første par år kun at tale et sprog. Vælger man her minoritetssproget, vil dette blive favoriseret inden majoritetssproget introduceres. Hvis man vælger det omvendte mønster, kunne man forestille sig, at det ville blive svært at gennemføre, eftersom det lille barn nok ikke umiddelbart ville gribe ideen om at tale "det andet sprog". Nu går det jo lige så godt med det første sprog!

Tid/steds-principper

Russisk om lørdagen, dansk resten af ugen. Kinesisk i køkkenet, dansk i resten af huset.

Nogle familier bestemmer sig for "omstændigheds-metoder". Jeg kender ingen eksempler på, at det har fungeret i praksis. En tosproget familie, jeg kender, har forsøgt at gennemføre et princip om "dansk-i-Danmark og fransk-i-Frankrig". Det lykkedes dem ikke at gennemføre det, men hvis en familie tilbringer længere perioder i "det andet land", kunne det måske fungere.

Hvad skal man vælge for at "projektet" lykkes?

Måske har man en helt afslappet attitude til sin tværkulturelle families sprog mønster. Man lader tilfældighederne råde og tænker, at begge barnets modersmål nok kommer helt af sig selv. Imidlertid er der ikke ret stor sandsynlighed for, at minoritetssproget så vil udvikle sig ret meget. Vellykket tosprogethed er, logisk nok, afhængigt af, hvor meget sproget bliver brugt i barnets hverdag. Jo mere sprogligt input barnet får, jo bedre kan det udvikle et aktivt sprog. Uden at der her på nogen måde er tale om "præmietosprogede", er det derfor en god ide, at forældrene beslutter sig for nogle principper for familiens sprog mønster.

Emils første ytring [dædæ] kom, da han var ca. 14 mdr. I mine ører sagde han tydeligvis "Hvad er det?" og talte altså DANSK! Sjovt nok lød det i hans fars ører akkurat lige så tydeligt som "Qu'est ce que c'est?", og altså FRANSK! Fortolkningsuoverensstemmelserne var absolutte; ingen af os kunne give den anden medhold! Imidlertid trumfede Emil os, eftersom hans [dædæ] efterhånden udviklede sig til hhv. det franske og danske udtryk. Emils mundtlige sprogudvikling var altså fra begyndelsen simultant tosproget.

FAKTA

- Hvis man har det dårligt med at "skille sig ud" er det en udfordring at gennemføre tosprogethed i et samfund, hvor etsprogethed er altdominerende!
- De fleste forældre kan bedst udtrykke følelser for deres barn på deres eget modersmål.
- En mor eller far, der ikke taler sit modersmål med sit barn, og som måske kun behersker "det andet sprog" mangelfuldt, risikerer, på den konto, ikke altid at få barnets fulde respekt.
- Man kan blive opfattet som uhøflig, når man taler "det andet sprog" i fuld offentlighed. Her må man finde en rimelig balance og ikke være fanatisk. I praksis er det ikke så let som det lyder, fordi man af høflighedsgrunde alt for ofte ender med at komme til at ofre sparsom og dyrebar lejlighed til at dyrke det sprog, som mest trænger til at udvikles.
- En del børn bliver passivt tosprogede, dvs. forstår alt på det svageste modersmål, men svarer på det stærkeste modersmål. Fortvivl dog ikke! Passiv tosprogethed er meget bedre end ingenting og udvikler sig ofte, med den rette indsats og motivation, til at blive aktiv. Vores 17-årige datter, der i dag taler godt fransk, var passivt tosproget indtil hun som teenager, af sig selv, sprang ud i at tale sproget.
- Hvor uretfærdigt det end er, kan nogle, fx engelsktalende, lidt bedre slippe af sted med en afslappet holdning til familiens sprog mønster end fx en russer: Engelsk lærer barnet højst sandsynligt; det optræder jo alle vegne.
- "Projekt tosproget" lykkes bedst, hvis alle i familien er tosprogede, eller arbejder på at blive det, og er ægte interesseret i "det andet land"s sprog og kultur.

• Det bedste resultat opnås, jo mere bevidste om sprogudfoldelse forældrene er. Godt at opmuntre til at det svageste modersmål bruges af gæster, på ferieophold hos familie, på tv, brug af Skype, højt-læsning osv. osv.

• Læs mere i Birgitte Lebech. Tosprogede børn: Fokus på den tværkulturelle familie. Odense Universitetsforlag. 1997

...i dialog

Guldalder i undervisningen

Af sproglærer Birger Sørensen

Her i efteråret var Sprogcenter Vejles danskuddannelse 3 kursister på en spændende ekskursion til kunstmuseet Aros i Århus. Besøget gjaldt udstillingen "Guld – skatte fra den danske guldalder", der rent visuelt illustrerede centrale aspekter af en periode, hvor der skete rigtig meget i vort lands historie og udvikling.

Første halvdel af 1800-tallet, der betegnes som guldalderen, udgør en tid, hvor samfundet og befolkningen var inde i store omvæltninger. Trods krige og statsbankerot lagdes grunden til det moderne samfund på snart sagt alle fronter. Borgerskabet krævede magten, enevælden faldt, og demokratiet brød frem. Nye teknologiske opfindelser revolutionerede samfundet, og eksempelvis opdagedes elektromagnetismen, dampskibet og telegrafen blev opfundet, landbruget udvikledes, og de første skridt til den industrielle revolution blev taget.

Det var i denne virkelighed, guldaldermalerne havde deres virke. I stedet for tidligere skildringer af statiske og opstillede motiver rettedes blikket nu mod bevægelse og forandring. Der var udsyn i alle retninger ud fra forskellige perspektiver, mod himlens skiftende

skyformationer og ned mod jordens småsten og planter. Således var der tale om en på alle måder bevægende tid, hvor stort set alle periodens tendenser blev afbilledet.

På danskuddannelse 3 er det et krav, at kursisterne opnår kendskab til Danmark før og nu. I den forbindelse ligger guldaldertiden tidsmæssigt lige netop i midten. Demokratiet og nationalstaten blev herhjemme en realitet, industrien udviklede sig, og arbejderne søgte mod arbejdspladserne i byerne. Ude på landet blev der efter landboreformerne omkring 1800 skabt mulighed for at dansk landbrug kunne udvikle sig og blive en magtfaktor med den efterfølgende andelsbevægelse til følge. Den historiske linie kan trækkes endnu længere op, da mange af vore kursister typisk finder arbejde i byen og i landbruget.

Inden besøget på Aros havde vi på holdene arbejdet med guldaldertiden og sat den i en historisk og politisk kontekst med de emner, vi arbejder med i det obligatoriske pensum: demokratiets vej, danskernes selvforståelse, det typisk danske, industrialiseringen m.v. Kursisterne studerede derfor med stor interesse de meget smukke malerier på udstillingen. Der var bl.a. portrætter af de vigtige mænd, der i denne tid gjorde en forskel, hvad enten det var H. C. Ørsted, Orla Lehmann eller H.C. Andersen. Det

var nu ikke længere kongen, der satte dagsorden i landet, men derimod folk fra borgerskabet, der troede på et nyt og bedre Danmark, bygget på frie demokratiske værdier.

Der var også et genkendeligt motiv på udstillingen, nemlig i form af et stort maleri, der viser udsigten fra Munkebjerg og videre ind over Vejle. Det er eksempel på, at kunstnerne udover afbildninger af almindelige mennesker også skildrede den natur, vi i Danmark er særlig stolte over. I den forbindelse kommer vor lokale amtmand Orla Lehmann ind i billedet. Han var selv en af de stærke kræfter hos de nationalliberale i København i 1830'erne. I den efterfølgende tid som amtmand i Vejle samlede han en række af tidens unge guldalderkunstnere på amtsgården oppe i Torvegade, for at de i Vejles dramatiske landskaber med høje bakker og dybe dale kunne finde inspiration til at skildre den typiske danske natur og samtidig skabe en fælles national forståelse blandt almindelige mennesker.

Da Vejle kunstmuseum råder over en række guldaldermalerier med lokale motiver, vil disse i december inddrages for at få et lokalt perspektiv ind i undervisningen. Ikke mindst fordi malerierne er udført på foranledning af vor lokale demokratiforkæmper Orla Lehmann.

Sprogcentrets mange stemmer

Af Alicja Grzymaska, kursist og i sprogpaktik på Fredericia Dagblad

Dansk er et svært sprog at lære, og der er mange overraskelser i Danmark, lyder det fra kursisterne på sprogcentret i Fredericia.

• *Danskerne lægger ikke vægt på, om toget er forsinket. For dem er det ikke en grund til at blive nervøs. Man skal bare vente. Sådan er det ikke i Japan, siger Aya Jensen, der flyttede til Danmark fra Japan for to år siden.*

Vi er i Fredericia Sprogcenter - stedet, som ligner en almindelig bygning, men for de fleste udlændinge er det et adgangskort til det danske samfund. Her går kursister blandt andet fra Japan, Vietnam, Filippinerne, Afghanistan og Letland i øjeblikket på Danskuddannelse 3 – et sprogkursus beregnet til voksne udlændinge med en mellemlang eller lang uddannelse. Og her er der mange opfattelser og oplevelser af mødet med det danske samfund. Kursisterne er dog helt enige om, at det sværeste ved at bo i Danmark er sproget.

• *Jeg er sikker på, at de fleste kursister vil være enige med mig i, at man skal være født i Danmark for at tale pænt dansk - siger Agnieszka Mierzwa, som bor i Danmark på fjerde år.*

Hun tilføjer, at hun stadig har frygt for at snakke med danskerne. Hun er mest bange for, at de altid vil svare med "Hvad siger du?".

Venlige danskere

• *Hvis det drejer sig om sproget, havde jeg en sjov situation, da jeg sagde "min svinefar" i stedet for "min svigerfar", tilføjer Aya smilende.*

Heldigvis er kursisterne i gang med den sidste del af deres undervisning i dansk. De kan fungere aktivt som borgere i Danmark. De er vant til at argumentere, de kan gøre rede for deres synspunkter, og de har en masse ting at fortælle. Nogle af dem kom til Danmark for ti år siden og nogle for et par måneder siden. For de fleste var årsagen enten kærlighed eller arbejde. Mest glade er de for, at de har fået mulighed for at skabe deres eget multinationale samfund i Fredericia Sprogcenter. Og generelt har de det godt i Danmark.

• *Danskerne er venlige og der er ikke så mange mennesker på gaden, som der er i Vietnam - siger Thi Huyen Nguyen, som har boet i Danmark i to år.*

• *De lægger hverken vægt på, hvordan man ser ud, eller om man har pænt tøj på - tilføjer Ula Dardas, som kommer fra Polen og ligeledes har boet to år i Danmark.*

Trafiklys og krig

Næsten alle i sprogcenterklassen beskriver det danske samfund som afslappet. "Frihed" og "ro" er ord, der går igen. Kursisterne, som har et arbejde i Danmark, understreger, at de kan godt lide stemningen på arbejdspladsen.

Kursisterne fra Sprogcenter Fredericia.

• *Det gør ingen forskel, om man er chefen eller medarbejderen - siger Agnieszka Mierzwa.*

• *For mig var det en stor overraskelse, at folk holdt kaffepause uden at se efter, om chefen var i nærheden - tilføjer Lauma Zvaigznite, som har boet i Danmark i to år.*

Zahira Mehr, som flyttede fra Afghanistan for ti år siden, sætter pris på andre ting. Hun er mest glad for, at hun i Danmark endelig fandt ro og har sin egen lejlighed, hvor der ingen krig er i nærheden.

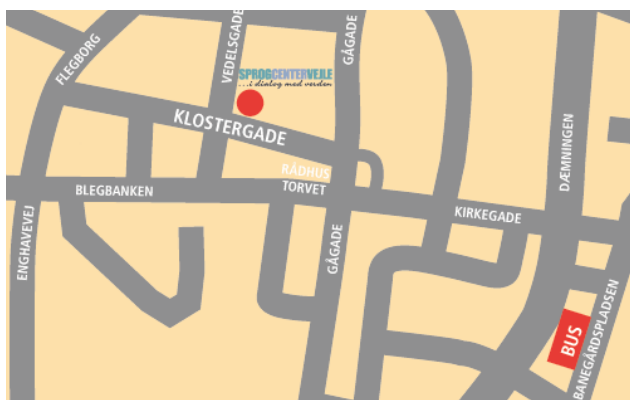
For mange har de største overraskelser i Danmark været priserne, vejret, og at der er trafiklys for cyklister. Men der er andre ting, som kan undre.

Manglende disciplin

Roberta Christensen, som har boet i Danmark i næsten tre år, kan for eksempel ikke forstå den manglende disciplin blandt de unge. Hun synes, det virker som om, at børn skal skældes ud, før de har respekt for de voksne. Kursisterne har også forskellige holdninger til den danske mad. De både elsker og hader det danske rugbrød. Til gengæld er de fleste enige om, at man har det godt i Fredericia.

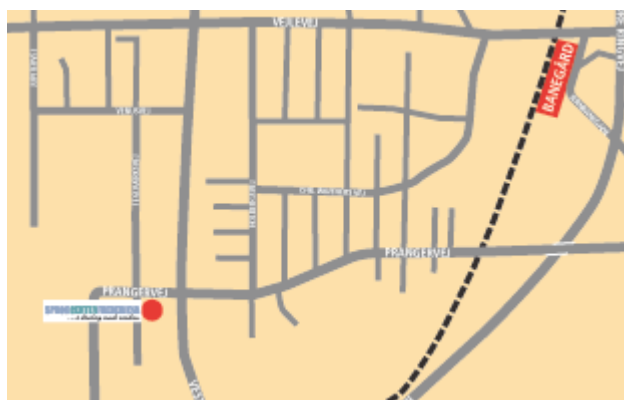
• *Man behøver ikke at bede om mere. I Fredericia har vi adgang til stranden, idrætscentret, butikker og biblioteket, hvor man kan låne film og musik uden at betale for det - lyder det fra mange af kursisterne.*

De fortæller i øvrigt, at fredericianerne er smilende og vilde med motion. Som de fleste danskere skynder fredericianerne sig ikke. De er afslappede og venlige, lyder karakteristikken fra kursisterne på sprogcentret.

SPROGCENTERVEJLE ...i dialog med verden

Klostergade 4 · 7100 Vejle
Tlf. 76 81 38 00 · sprogcentret@vejle.dk
www.sprogcentervejle.dk
Kontortid: mandag - torsdag 7.30-15.45 · fredag 7.30-14.00

SPROGCENTERFREDERICIA ...i dialog med verden

Prangervej 111 · 7000 Fredericia
Tlf. 76 81 38 63 · sprogcentret@vejle.dk
www.sprogcenterfredericia.dk
Kontortid: mandag - fredag 8.00-14.00

SPROGETPÅARBEJDEDANSKICENTRUMKULTURISPIINTERNATIONALTMILJØDIALOGOGBEVÆGELSEVIDENOGUDVIKLINGMÅLOGRESULTATER